

Відмова від спадщини: покрокова інструкція

До Компаніївського бюро правової допомоги Кропивницького місцевого центру з надання БВПД надійшло звернення щодо роз'яснення питання порядку відмови від спадщини.

Консультацію з даного приводу надає головний спеціаліст Компаніївського бюро правової допомоги Ірина Дремлюга.

Іноді у спадкоємців виникають обставини, за яких прийняття спадщини є недоцільним та небажаним. Як бути в такій ситуації та скористатися своїми правами?

В законодавстві передбачено і таку ситуацію. Тобто, спадщину можна або прийняти повністю, або відмовитися від неї взагалі. Не допускається прийняття або відмова від спадщини з умовою чи з застереженням.

Отже спадкоємець, який бажає відмовитися від спадщини, повинен розуміти, що його відмова буде стосуватися усього належного спадкодавцеві майна. Він не може у заяві вказати, що від одного майна відмовляюсь, а інше майно маю намір успадкувати. Краще в такому випадку подати заяву про прийняття спадщини і разом з іншими спадкоємцями укласти договір про поділ спадщини і отримати саме те майно, яке є бажання успадкувати.

Прийняти або не прийняти спадщину – це право, а не обов'язок спадкоємця. Початок перебігу строку відмови від прийняття спадщини починається з часу, коли спадкоємець набуває свого суб'єктивного права на спадкування, тобто з дня смерті спадкодавця.

Заява про відмову від прийняття спадщини має подаватися нотаріусу спадкоємцем особисто або направлятися поштою, підпис спадкоємця на якій обов'язкова повинна бути нотаріально посвідчена. Представник за довіреністю не вправі подавати від імені спадкоємця заяву про відмову від прийняття спадщини, оскільки це забороняє закон.

Слід розрізнити неподання заяви про прийняття спадщини протягом встановленого строку й подання заяви про відмову від спадщини. Так, в першому випадку особа не здійснює свого права, внаслідок чого втрачає можливість прийняти спадщину, а в іншому – вчиняє активні дії, тобто реалізує своє право на відмову від прийняття спадщини.

Стаття 1273 Цивільного кодексу України передбачає та встановлює ряд правил для відмови від прийняття спадщини неповнолітніми, малолітніми, недієздатними (обмежено дієздатними) особами, а саме:

- фізична особа, цивільна дієздатність якої обмежена, може відмовитись від прийняття спадщини за згодою піклувальника і органу опіки та піклування;
- неповнолітня особа віком від 14 до 18 років може відмовитись від прийняття спадщини за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальника і органу опіки та піклування;
- батьки (усиновлювачі), опікун можуть відмовитися від прийняття спадщини, належної малолітній дитині, лише з дозволу органу опіки та піклування.

Відмова від спадщини може бути як на користь конкретної особи спадкоємця (адресна відмова), так і без зазначення такої особи (безадресна).

В залежності від виду відмови її правові наслідки є відмінними:

- у разі безадресної відмови від прийняття спадщини одним із спадкоємців за законом із черги, яка закликає до спадкування, частка у спадщини, яку він мав прийняти, переходить до інших спадкоємців тієї ж черги порівну;

- у випадку адресної відмови частка, від якої відмовився спадкоємець, переходить до того чи тих спадкоємців, вказаних ним у заяві. Крім того, у випадку адресної відмови у свідоцтві про право на спадщину відображається частка, від якої відмовився спадкоємець.

Слід звернути увагу, що спадкоємець за заповітом може відмовитися від спадщини лише на користь того спадкоємця, який вказаний в заповіті. Тому якщо заповіт складений на користь на користь однієї особи, то відмова спадкоємця від спадщини може бути лише безадресною. В такому випадку постає питання, як розподіляється спадщини між іншими спадкоємцями. У Постанові Пленуму Верховного Суду України № 7 «Про судову практику у справах про спадкування». Так, п. 5 Постанови слід розуміти таким чином, що в разі наявності заповіту на все майно та відмови від прийняття спадщини спадкоємцем за заповітом, право на спадкування отримують спадкоємці за законом.

Цивільне законодавство передбачає, що відмова від спадщини за заповітом не позбавляє особу права на спадкування за законом. Тобто, відмова від спадщини буде вважатися «повною», якщо в заяві буде зазначено, що спадкоємець відмовляється від спадкування як за заповітом, так і за законом.

Особа, яка відмовляється від спадщини, може відкликати свою заяву в межах загального строку прийняття спадщини (6 місяців з дня смерті спадкодавця) та скористатися усіма правами спадкоємця, що передбачені законом.

Після спливу 6 місяців з часу відкриття спадщини заяви про відмову від прийняття спадщини нотаріусами не приймаються і спадщина буде розподілена між усіма спадкоємцями, які прийняли спадщину.

За додатковою інформацією звертайтеся до **Кропивницького місцевого центру з надання БВПД** за адресою: м. Кропивницький, вул. Архітектора Паученка, 64/53. Тел.: 09587 662 33, (0522) 32-08-24.

Адреси бюро правової допомоги:

Долинське бюро правової допомоги

м. Долинська, вул. Шевченка, 59

Компаніївське бюро правової допомоги

смт Компаніївка, вул. Паркова, 4

Новомиргородське бюро правової допомоги

м. Новомиргород, вул. Соборності, 106

Новгородківське бюро правової допомоги

смт Новгородка, вул. Центральна, 1

Устинівське бюро правової допомоги

смт Устинівка, вул. Благодатна, 1.

Для **цілодобового** доступу громадян до безоплатної вторинної правової допомоги діє єдиний телефонний номер **0-800-213-103**.